

Infrastrukturdepartementet

Ärendenr: I2022/01350

Yttrande över rapporten Arlanda flygplats- en plan för framtiden, DS 2022:11

Sammanfattning

- Tillgängligheten till Stockholm och andra platser i landet samt ut i världen har en avgörande betydelse för ett långsiktigt hållbart näringsliv och möjligheten till en positiv samhällsutveckling. Detta ställer höga krav på goda flygförbindelser från Norrbotten då alternativa transportmöjligheter med rimliga restider saknas.
- Flyget är en viktig förutsättning för den gröna industrialiseringen som nu sker och kommer också att vara det för den framtida utvecklingen. Arlanda flygplats har en särställning i transportsystemet för att möta framtidens behov av en effektiv och hållbar trafik.
- Utredningen behöver i större grad relatera till den utveckling som nu sker i norra Sverige istället för att bygga sina antaganden på en historisk befolkningsutveckling samt inkludera öst-västliga flygförbindelse mellan våra grannländer i analysen.
- Region Norrbotten delar utredningens förslag att intensifiera arbetet med att minska ledtider för passagerare vid Arlanda flygplats vilket är särskilt viktigt för resor över dagen.
- Region Norrbotten anser att förberedelserna för en utökad kapacitet i rullbanesystemet bör påbörjas omgående för att säkerställa ett framtida kapacitetsbehov vid en eventuell avveckling av Bromma.
- Region Norrbotten ser med stort intresse på det förslag som utredaren lyfter, att peka ut samhällsviktiga inrikes flyglinjer med kommersiell trafik där rimliga transportalternativ saknas.
- Region Norrbotten ser positivt på förslaget om ett samlat område för kommersiellt allmänflyg inklusive samhällsviktigt flyg för att ge effektiva förutsättningar för den trafiken på Arlanda.
- Region Norrbotten ställer sig bakom förslaget att Sverige behöver en plan för produktion och distribution av fossilfri energi för flygets behov samt att en flygbränslekommission tillsätts för ett genomförande. En grön omställning av flyget kommer vara en viktig faktor även i den gröna industrialiseringen som sker i norra Sverige när företagen har ett helhetsperspektiv på hållbarhet.

Region Norrbottens synpunkter

Region Norrbotten tackar för möjligheten att yttra sig över rapporten Arlanda flygplats- en plan för framtiden (DS 2022:11).

Generella synpunkter

Norrbottens geografiska förutsättningar ställer höga krav på goda flygförbindelser då alternativa transportmöjligheter med rimliga restider saknas. Norrbotten har fem flygplatser varav tre är regionala flygplatser där staten valt att upphandla flygtrafik för att säkerställa en grundläggande och nödvändig tillgänglighet. Tillgängligheten till Stockholm och andra platser i landet samt ut i världen har en avgörande betydelse för ett långsiktigt hållbart näringsliv och möjligheten till en positiv samhällsutveckling.

De historiska investeringar som nu genomförs i norra Sverige är företag som verkar på en global marknad som drivs av att vara världsledande i den klimatneutrala omställningen. Den enorma industriexpansionen kräver samtidigt en minst lika omfattande omställning för kommunerna då detta beräknas innebära ett behov av 100 000 nya jobb i regionen under kommande 20 åren för att klara kompetensförsörjningen. Detta ställer stora krav på effektiva transportmöjligheter med både utbyggd järnvägsinfrastruktur och effektiva flygtransporter för att åstadkomma en attraktiv region som kan locka arbetskrafta att flytta hit. Under uppbyggnadsfasen av den nya gröna industrin kommer dessutom fly in fly out stå för en betydande del av resandet.

Region Norrbotten kan sammanfattningsvis konstatera att flyget är en viktig förutsättning för den utveckling som nu sker och kommer också att vara det för den framtida utvecklingen. Arlanda flygplats har en särställning i transportsystemet för att möta framtidens behov av en effektiv och hållbar trafik vilket också utredningen fastslår.

Region Norrbotten välkomnar utredningen och anser att rapporten sammanfattar Arlanda flygplats roll i transportsystemet, som ett nav för flygtrafiken, på ett bra sätt. Utredarens beskrivning av flygets betydelse för tillgängligheten för hela Sverige stämmer väl överens med Region Norrbottens uppfattning och ser positivt att utredaren särskilt nämner vikten av god internationell tillgänglighet för utvecklingen av den fossilfria industrin i Norrbotten och Västerbotten.

Region Norrbotten ser däremot att utredningen i större grad behöver relatera till den utveckling som nu sker i norra Sverige istället för att bygga sina antaganden på en historisk befolkningsutveckling. I sammanhanget behöver utredning också vidga perspektiven för vad den nya tekniken, exempelvis elflygets utveckling, kan komma innebära för framtidens flygstruktur. En analys som även behöver omfatta våra grannländer där, liksom i norra Sverige pågår stora gröna investeringar. För samtliga transportslag finns ett stort behov att stärka de öst-västliga kopplingarna, så också flygförbindelser när en grön affärsregion växer fram.

Sammanfattningsvis vill Region Norrbotten påtala vikten av att regeringen tar ett långsiktigt helhetsansvar för hela Sveriges tillgänglighet. Frågan om Bromma flygplats framtid är väsentlig för vad och i vilken takt utvecklingen ska ske vid Arlanda flygplats. Region Norrbotten har tidigare yttrat sig över Brommautredningen (DS 2021:25) och hänvisar till inskickat underlag.

Synpunkter på utredningens innehåll

Region Norrbotten delar utredningens förslag att intensifiera arbetet med att minska ledtider för passagerare vid Arlanda flygplats. Såsom utredningen konstaterar är detta av särskild betydelse för överdagen resenärer. Att kunna resa till och från Stockholm över dagen är helt avgörande för ett fungerande näringsliv och samhälle i Norrbotten. Under året har situationen tidvis varit kaosartad på Arlanda flygplats med stora konsekvenser för resenärerna och i synnerhet för överdagen resenärer. Med långa väntetider för resenärer på Arlanda flygplats kommer dessa resor att vara omöjliga att genomföra vilket också påverkar möjligheten att uppnå god tillgänglighet från våra kommuner enligt Trafikverkets tillgänglighetsmodell.

Region Norrbotten välkomnar utredarens ambition att andelen av passagerarna som åker kollektiva färdmedel till och från Arlanda bör öka till minst 60 procent senast 2030. Förslaget gynnar resenärer med Stockholm eller andra inrikes destinationer då ett ökat resande med kollektiva färdmedel skapar bra underlag för ökad tillgänglighet genom ett större utbud både avseende linjer och tidtabell. Precis som utredare föreslår, förutsätter en förstärkt kapacitet att åtgärder i spår- och väginfrastrukturen utreds utifrån ett tillgänglighets- och robusthetsperspektiv.

Region Norrbotten ser också positivt på att utredaren föreslår en inriktning avseende hur snabbflygtåg ska bedrivas framöver och konstaterar att förslaget med inriktning att sänka avgifterna för passagerare som använder snabbflygtåget har positiva konsekvenser för en ökad jämlikhet.

Som utredaren föreslår, anser även Region Norrbotten att omgående påbörja förberedelserna för att förstärka kapaciteten för taxi- och rullbanesystemet vid Arlanda flygplats är av stor vikt. Med de långa processerna innan ett nytt system kan vara på plats behöver arbetet sätta igång så fort som möjligt. Region Norrbotten vill särskilt understryka att kapaciteten på Arlanda flygplats måste säkerställas innan en eventuell avveckling av Bromma flygplats kan bli aktuell vilket också Region Norrbotten framfört i tidigare dialoger om Bromma flygplats. I samma dialog har Region Norrbotten beskrivit nytan som kan skapas genom att samla och utveckla Arlanda som en strategisk nod för byte till såväl anslutningflyg som tåg för vidare transport vilket möjliggör bra förutsättningar för ett effektivt och hållbart resande.

Region Norrbotten har tidigare i yttrandet konstaterat hur viktigt flygförbindelser är för regionen vilket blev väldigt tydligt under pandemin. Region Norrbotten ser därför med stort intresse på det förslag som utredaren lyfter,

att peka ut samhällsviktiga inrikes flyglinjer med kommersiell trafik där rimliga transportalternativ saknas. Pandemin har visat hur snabbt förändringar kan ske och med ökad oro kring världsläget finns det anledning att säkerställa en grundläggande trygghet för orter som är beroende av fungerande flygverksamhet. Region Norrbotten vill dessutom passa på att understryka vikten av att den statligt upphandlade trafiken från de regionala flygplatserna ges den prioritet som krävs genom reserverade ankomst- och avgångstider för att kunna resa överdagen till och från Stockholm. Utredningen behöver också förtydliga hur ett förslag om eventuella differentierade trängselavgifter kan komma påverka den statligt upphandlade flygtrafiken.

I utredningen föreslås också att en samlad plats och terminal skapas på Arlanda för kommersiellt allmänflyg inklusive samhällsviktigt flyg för att ge effektiva förutsättning för den trafiken. Att säkerställa väl fungerande samhällsviktiga flygtransporter är avgörande för olika samhällsfunktioner vilket blev tydligt i Norrbotten under pandemin för att bland annat säkerställa en fungerande hälso- och sjukvård. Region Norrbotten ser positivt på förslaget som antas kunna säkerställa en bra funktion för det samhällsviktiga flyget. Som Region Norrbotten framfört i tidigare dialoger behöver även god framkomlighet för marktransporter säkerställas.

I rapporten slår utredaren fast att klimatarbetet behöver intensifieras för att flyget ska vara fossilfritt senast 2045 i enlighet med Sveriges miljömål. Region Norrbotten ställer sig bakom förslaget att Sverige behöver en plan för produktion och distribution av fossilfri energi för flygets behov samt att en flygbränslekommission tillsätts för ett genomförande. En grön omställning av flyget kommer varar en viktig faktor även i den gröna industrialiseringen som sker i norra Sverige när företagen har ett helhetsperspektiv på hållbarhet. Att utveckla och förbereda Arlanda flygplats för fossilfritt flyg är därför av hög prioritet för att Sverige ska nå klimatmålen.

Samråd

I detta ärende har samråd skett med Länsstyrelsen i Norrbotten, Region Västerbotten, Länsstyrelsen i Västerbotten, Norrbottens Handelskammare samt Norrbottens kommuner.

För regionala utvecklingsnämnden i enlighet med regionala utvecklingsnämndens delegationsordning 4.5.

Beslutsdatum: 2022-10-28

Tomas Vedestig
Regionala utvecklingsnämndens ordförande